

TEZ TANITIMI

Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Dr. Nursu Çakın Memik

Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Tezi. Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, 105 sayfa, 85 kaynak, 2005, Kocaeli.

Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeği (ÇİYKÖ) araştırmalarda yaygın olarak kullanılan, 2-18 yaşları arasındaki çocukların fiziksel ve psikososyal yaşantılarını hastalıktan bağımsız olarak değerlendiren genel bir yaşam kalitesi ölçeğidir. Bu çalışmada ÇİYKÖ'nün 8-12 ve 13-18 yaş grubu formlarının Türk çocuklarında geçerlik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamız 8-12 ve 13-18 yaş gruplarında toplam 564 çocuk/ergen ve 564 ebeveyn ile yapılmıştır. Yaş grupları tanılara göre sağlıklı, akut hastalığı olan ve kronik hastalığı olan olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. ÇİYKÖ'nün güvenilirliği iç tutarlık ve madde-iç tutarlığı ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin geçerliği bilinen grup yöntemiyle sağlıklı, akut hastalık ve kronik hastalık gruplarında ÇİYKÖ puan ortalamaları karşılaştırılarak; hastalığın çocuğu etkileme düzeyi, çocuğun okula gidemediği gün sayısı, ebeveynin işe gidemediği gün sayısı, ebeveynin günlük aktivitesinin kısıtlandığı gün sayısı, ebeveynin iş veriminin etkilenme düzeyi, ailenin ekonomik durumunun etkilenme düzeyi ve ebeveynin sosyal ilişkilerinin etkilenme düzeyi gibi morbidite ve hastalık yükü belirteçleriyle ÇİYKÖ puanlarının ilişkileri incelenerek ve çocuk/ergen-ebeveyn formları ÇİYKÖ puanları arasındaki korelasyona bakılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda yaş grupları bir arada değerlendirildiğinde çocuk/ergenlerin %34.4'ü (n=194) sağlıklı grupta, %33.9'u (n=191) akut hastalık grubunda, %31.7'si (n=179) kronik hastalık grubunda yer almaktadır. Ölçeğin iç tutarlığı (Cronbach alfa katsayısı) 8-12 yaş grubu çocuk formunda 0.86, 13-18 yaş grubu ergen formunda

0.82, 8-12 yaş grubu ebeveyn formunda 0.88 ve 13-18 yaş grubu ebeveyn formunda 0.87 olarak saptanmıştır. Madde-iç tutarlık değerlendirmesinde çocuk, ergen ve ebeveyn formlarında hemen tüm maddelerin 0.40'a yakın ya da üstünde değerler aldığı belirlenmiştir. Bu bulgulara göre her iki yaş grubunda da ÇİYKÖ'nün çocuk/ergen ve ebeveyn formlarının güvenilirliği yeterli bulunmuştur. Her iki yaş grubunun ebeveyn formlarında ve ergen formunda kronik hastalık grubunun ölçek puan ortalamaları genel olarak sağlıklı ve akut hastalık gruplarından daha düşük bulunmuştur. 8-12 yaş grubu çocuk formunda tanı grupları arasında ölçek toplam puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. Genel olarak ölçek puanları ile morbidite ve hastalık yükü belirteçleri arasında düşük-orta düzeyde ters orantılı korelasyonların olduğu gözlenmiştir. Çocuk/ergen ve ebeveyn formları arasındaki korelasyonlar değerlendirildiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı ve doğru orantılı korelasyonlar elde edilmiştir.

Çalışmanın sonucunda ÇİYKÖ'nün 8-18 yaşlarındaki çocuk ve ergenlerin yaşam kalitelerini değerlendirmede geçerli ve güvenilir olduğu kanısına varılmıştır.